Халқ сўзи

Ўзбекистон – келажаги буюк давлат

2026 ЙИЛ – МАҲАЛЛАНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ВА ЖАМИЯТНИ ЮКСАЛТИРИШ ЙИЛИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган ● WWW.XS.UZ ● E-mail: Info@xs.uz ● 2026 йил 21 июль, № 147 (9318) Сешанба

Сайтимизга ўтиш учун QR-кодини телефонингиз орқали сканер қилинг.

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ БЕЛАРУСЬ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 20 июль куни Беларусь Республикаси Бош вазири ўринбосари Виктор Каранкевич бошчилигидаги делегацияни қабул қилди.

Учрашув аввалида юқори мартабали меҳмон давлатимиз раҳбарига Беларусь Президенти Александр Лукашенконинг самимий саломи ва эзгу тилакларини етказди.

Ўзбекистон билан Беларусь ўртасидаги стратегик шериклик муносабатларини янада кенгайтиришнинг долзарб масалалари кўриб чиқилди.

Мамлакатимиз етакчисининг шу йил 8-9 июль кунлари Минск шаҳрига амалга оширган расмий ташрифи, энг аввало, савдо-иқтисодий соҳада самарали натижалар бергани мамнуният билан қайд этилди.

Товар айирбошлаш ҳажмини 2 миллиард долларга етказиш ҳамда иқтисодиётнинг устувор тармоқларида кооперация лойиҳаларини илгари суриш мақсадида қабул қилинган чора-тадбирлар режасини ўз вақтида амалга ошириш муҳимлиги таъкидланди.

Юртимизда биринчи атом электр станцияси ва турдош инфратузилмани барпо этишда Беларусь тажрибасидан фойдаланиш масалаларига алоҳида эътибор қаратилди.

Бўлажак атом электр станциясини лойиҳалаш, қуриш ва эксплуатация қилиш жараёнларини экспертлик жиҳатидан қўллаб-қувватлаш, соҳа учун миллий кадрларни тайёрлаш ҳамда тегишли олий таълим муассасалари ўртасида қўшма дастурларни йўлга қўйиш шулар жумласидан.

ЎзА.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Матбуот хизмати сурати.

ИЧИМЛИК ВА ОҚОВА СУВ ХИЗМАТЛАРИ СИФАТЛИ ҲАМДА ЗАМОН ТАЛАБЛАРИГА МОС БЎЛАДИ

Президент Шавкат Мирзиёев ичимлик ва оқова сув хизматларини янада яхшилаш чора-тадбирлари юзасидан тақдимот билан танишди.

Сўнгги йилларда соҳага жалб қилинган инвестициялар ҳажми 10 карра ошиб, 2,7 миллиард долларга етди. Натижада аҳолининг марказлашган ичимлик суви билан таъминланганлик даражаси 2017 йилдаги 63 фоиздан қарийб 83 фоизга кўтарилди.

Шу даврда 7,7 миллион аҳоли илк бор марказлашган ичимлик суви билан таъминланди, 11 миллион аҳолининг сув таъминоти яхшиланди, яна 1,1 миллион киши канализация тизимига уланди. 39 минг километр ичимлик суви ва 3,2 минг километр оқова сув тармоқлари қурилиб, реконструкция қилинди. 3,4 мингта ичимлик суви иншооти, 295 та оқова сув иншооти ва насос станцияси барпо этилди ҳамда янгиланди.

Келгуси йилларда ичимлик суви таъминотини 90 фоизга, шаҳарларда канализация хизмати қамровини 80 фоизга етказиш мақсад қилинган. Бунинг учун қўшимча 1,3 миллиард доллар инвестиция жалб этилиши кўзда тутилган.

Давлатимиз раҳбари эришилган натижалар билан бирга лойиҳаларни шакллантириш ва амалга ошириш, мавжуд муаммоларни ўз вақтида аниқлаш ҳамда бартараф этиш тизими ҳали талаб даражасида эмаслигини кўрсатиб ўтди.

Хусусан, Андижон шаҳридаги канализация тизимида юзага келган муаммоларни бартараф этиш учун 107 миллиард сўм ажратилди. Сергели туманида ёқимсиз ҳид тарқалишининг олдини олиш мақсадида замонавий фильтрларни ўрнатиш ишлари бошланди.

Сурхондарё вилояти аҳолисини Тўполанг сув омборидан ичимлик суви билан таъминлаш лойиҳаси доирасида Термиз шаҳригача тармоқ тортиб келинди. Йил якунига қадар Шеробод, Музработ, Ангор ва Жарқўрғон туманларига ҳам сув етказиб берилиши белгиланди.

Тақдимотда ҳудудлардаги энг долзарб масалаларни ҳал қилишга қаратилган аниқ вазифалар кўрсатиб ўтилди. Жумладан, 513 та маҳаллага марказлашган ичимлик сувини олиб бориш, яна 3 мингта маҳаллада таъминот сифатини яхшилаш зарурлиги таъкидланди.

Ичимлик сувини хонадонгача етказиш ишларини тўлиқ якунлаш масаласига алоҳида эътибор қаратилди. Шу мақсадда 232 мингта сув колонкаси ўрнига тармоқларни бевосита уйларгача тортиш кўзда тутилган.

Йил якунига қадар умумий қиймати 600 миллион долларлик ишлар амалга оширилади. Уларнинг доирасида 1,6 минг километр ичимлик суви ва 387 километр канализация тармоғи, 80 та сув ҳамда 29 та оқова сув иншооти қурилади.

Натижада 107 та маҳалладаги 310 минг аҳоли илк бор марказлашган ичимлик суви билан таъминланади, 453 та маҳаллада истиқомат қилувчи 2,5 миллион аҳоли учун сув таъминоти яхшиланади.

Қашқадарё вилоятида Ҳисорак сув омборидан ичимлик суви олиб келиш лойиҳасини жадаллаштириш вазифаси қўйилди. Қиймати 217 миллион доллар бўлган ушбу лойиҳа Қамаши, Ғузор ва Қарши туманлари ҳамда Қарши шаҳридаги 1,1 миллион аҳолининг ичимлик суви таъминотини яхшилаш имконини беради.

Мутасаддиларга лойиҳанинг техник-иқтисодий ҳисоб-китоблари экспертизасини қисқа муддатда якунлаш ва молиялаштириш манбасини аниқлаш топширилди.

Шунингдек, Фарғона, Сурхондарё ва Жиззах вилоятларида ичимлик ва оқова сув тизимларини ривожлантириш бўйича қарз ва грант битимларини имзолаш, пойтахтда янги канализация иншоотини қуриш лойиҳаси юзасидан якуний хулоса киритиш вазифалари белгиланди.

1 сентябрга қадар умумий қиймати 317 миллион долларлик 6 та лойиҳа бўйича хорижий ҳамкорлар билан музокараларни якунлаш ва молиялаштириш манбаларини белгилаш зарурлиги қайд этилди. ➡2

Сенат қўмитасида

ХАЛҚАРО ҲАМКОРЛИКНИ МУСТАҲКАМЛОВЧИ ҚОНУНЛАР МУҲОКАМАСИ

Олий Мажлис Сенатининг Халқаро муносабатлар, ташқи иқтисодий алоқалар, хорижий инвестициялар ва туризм масалалари қўмитаси мажлисида Ўзбекистоннинг халқаро ҳамкорлигини янги босқичга олиб чиқишга қаратилган муҳим қонунлар дастлабки тарзда муҳокама қилинди.

Хусусан, “Иқтисодий ҳамкорлик ташкилотининг Тоза энергия маркази уставини (Ашхобод, 2021 йил 27 ноябрь) ратификация қилиш ҳақида”ги қонунни кўриб чиқиш мобайнида таъкидланганидек, бугунги кунда энергия хавфсизлигини таъминлаш, қайта тикланувчи энергия манбаларини ривожлантириш ва иқлим ўзгариши оқибатларини юмшатиш халқаро ҳамжамиятнинг устувор вазифаларидан бирига айланган.

Мазкур ҳужжатнинг ратификация қилиниши Ўзбекистоннинг ушбу йўналишдаги халқаро ҳамкорлигини янада кенгайтириш, “яшил” иқтисодиёт тамойилларини изчил жорий этиш ҳамда барқарор энергетика соҳасидаги қўшма лойиҳаларни амалга ошириш учун мустаҳкам ҳуқуқий асос яратади. ➡2

Сенаторлар — ҳудудларда

МУРОЖААТЛАР БИЛАН ИШЛАШДА ҚАШҚАДАРЁ ТАЖРИБАСИ

Олий Мажлис Сенатининг Суд-ҳуқуқ масалалари ва коррупцияга қарши курашиш қўмитаси раиси Абдулҳаким Эшмуратов бошчилигидаги ишчи гуруҳ Қашқадарё вилоятида суд қарорлари ижросини таъминлаш, коррупция ва жиноятчиликка қарши курашиш ҳамда фуқаролар мурожаатлари билан ишлаш тизимини ўрганди.

Дастлаб Қарши тажрибаси асосида фуқаролар мурожаатлари билан ишлашнинг янги ёндашувлари билан танишилди. Хусусан, шаҳар ҳокимлиги ҳузурида ташкиллаштирилган штаб фаолияти, мурожаатларни тизимли таҳлил қилиш, уларни манзилли ҳал этиш, ҳар бир мурожаат юзасидан аниқ чоралар белгилаш ҳамда ижро интизомини таъминлаш бўйича йўлга қўйилган амалиёт кўздан кечирилди. ➡2

ҲУҚУҚИЙ НОРМАЛАРДА ИНСОН МАНФААТЛАРИ КАФОЛАТИ

Сиёсий партияларнинг Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги фракцияларининг йиғилишлари бўлиб ўтди. Уларда қуйи палатанинг навбатдаги мажлиси кун тартибига киритилиши режалаштирилаётган қатор қонун лойиҳалари атрофлича кўриб чиқилди.

Фракциялар ҳаёти

Қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерларни ижарага бериш муддати ўзгармоқда

Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати — Ўзбекистон Либерал-демократик партияси фракцияси йиғилишида божхонага оид жиноятлар бўйича жазо чораларини мутаносиблик принципига мувофиқлаштиришга қаратилган қонун лойиҳаси кўриб чиқилди.

Фракция аъзолари қонун лойиҳаси божхона соҳасида ҳуқуқни қўллаш амалиётини янада такомиллаштиришга, жазо чораларининг мутаносиблигини таъминлашга ҳамда божхона органлари фаолияти самарадорлигини оширишга қаратилганини таъкидлаб, уни қўллаб-қувватлади.

Шундан сўнг ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни тизимлаштиришга қаратилган қонун лойиҳаси муҳокама қилинди.

Йиғилишда айтилганидек, қонун лойиҳаси билан қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерларни ижарага бериш муддатини амалдаги ўттиз йилдан қирқ тўққиз йилга узайтириш таклиф этилмоқда. Қишлоқ хўжалигига мўлжалланмаган ер участкаларини ижарага беришнинг энг кўп муддати эса қирқ тўққиз йил қилиб белгиланмоқда. Шунингдек, чет эл фуқаролари ва юридик шахслари, фуқаролиги бўлмаган шахслар ҳамда чет эл инвестициялари иштирокидаги корхоналарга қишлоқ хўжалиги ерларидан иккиламчи ижара ҳуқуқи асосида фойдаланиш тартиби назарда тутилмоқда.

Савол-жавоблардан сўнг қонун лойиҳаси фракция аъзолари томонидан қўллаб-қувватланди. ➡2

АҲОЛИНИНГ ҚАНЧА ҚИСМИ КЎП ҚАВАТЛИ УЙЛАРДА ЯШАМОҚДА?

Факт ва рақамлар

Аҳоли ва қишлоқ хўжалигини рўйхатга олиш тадбирининг дастлабки натижаларига кўра, мамлакатимиз нуфусининг **4,8 млн. нафари** кўп қаватли уйлардаги хонадонларда истиқомат қилади.

Бу жами аҳолининг **12,4 фоизи**ни ташкил этади.

Одамларнинг яшаш жойи турлари бўйича тақсимланиши қуйидагича:

— шахсий якка тартибдаги ҳовлиларда **33,3 млн.** киши — *85,3 фоиз*;

— кўп қаватли уйлардаги хонадонларда **4,8 млн.** киши — *12,4 фоиз*;

— бошқа турдаги тураржойларда **927,3 минг** киши — *2,3 фоиз*. (Мазкур турдаги тураржойларга дала-ҳовли, ётоқхона, меҳмонхона ва бошқа яшаш жойлари киради).

Халқ сўзи
www.xs.uz /xalqsuzi.uz @xs_uz
2026 йил 21 июль

ИЧИМЛИК ВА ОҚОВА СУВ ХИЗМАТЛАРИ СИФАТЛИ ҲАМДА ЗАМОН ТАЛАБЛАРИГА МОС БЎЛАДИ

1 Сув таъминоти корхоналарининг молиявий барқарорлигини таъминлаш масаласи ҳам муҳокама қилинди. Амалдаги тарифлар хизматларнинг ҳақиқий таннархини тўлиқ қопламаётгани, ҳудудлар кесимида кескин фарқлар мавжудлиги соҳанинг инвестициявий жозибадорлигига салбий таъсир кўрсатаётгани таъкидланди.

Шу муносабат билан ичимлик сувини ишлаб чиқариш ва истеъмолчиларга етказиб бериш вазифаларини ажратиш, Магистраль сув таъминоти корхонасини ташкил этиш таклиф қилинди. У ҳудудий корхоналарга ичимлик сувини ягона улгуржи тариф асосида етказиб беради.

Ичимлик ва оқова сув хизматлари тарифларини шаффоф ва иқтисодий асосланган мезонлар асосида белгилаш учун Идоралараро тариф комиссиясини ташкил этиш, 2027 йил 1 апрелдан бюджет ташкилотлари учун ягона тарифни жорий қилиш вазифаси қўйилди.

Демографик ва иқтисодий ўсиш натижасида 2030 йилга бориб, мамлакатимизда ичимлик суви истеъмоли ҳозирги 941 миллион куб метрга нисбатан яна 230 миллион куб метрга ортиши кутилмоқда. Бу сув ресурсларини аниқ ҳисобга олиш ва йўқотишларни камайтиришни тақозо этади.

Шу боис истеъмолчилар билан ҳисоб-китобларни тўлиқ онлайн тизимга ўтказиш, шаҳар ва туман марказларидаги барча истеъмолчилардан масофадан маълумот узатувчи замонавий сув ҳисоблагичларини ўрнатиш белгиланди.

Сув иншоотлари ва тармоқларининг рақамли харитасини яратиш, бошқарувга “SCADA”, “GIS”, телеметрия ва ягона биллинг тизимларини кенг жорий этиш орқали сув йўқотишларини 35 фоиздан 25 фоизга тушириш вазифаси қўйилди.

Соҳада сунъий интеллект асосида насос ускуналарининг ишини таҳлил қилиш, авариялар ва сув оқишини олдиндан аниқлаш, истеъмол ҳажмини прогнозлаш ҳамда аҳоли мурожаатларини тезкор кўриб чиқишга қаратилган лойиҳалар ҳам тақдимот қилинди.

Кадрлар тайёрлаш тизимини такомиллаштириш мақсадида “Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари институти” миллий тадқиқот университетида алоҳида факультет очиш таклифи қўллаб-қувватланди. Шунингдек, ҳудудлардаги техникумлар базасида ичимлик ва оқова сув йўналишида дуал таълимни йўлга қўйиш вазифаси белгиланди.

Президентимиз тақдимот якунида лойиҳаларни ўз вақтида ва сифатли амалга ошириш, хизматлар қамровини кенгайтириш, корхоналар молиявий барқарорлигини таъминлаш, соҳани рақамлаштириш ва аҳоли учун қулайликларни ошириш юзасидан мутасаддиларга аниқ топшириқлар берди.

ЎзА.

БАҒРИКЕНГЛИК ВА ҲАМЖИҲАТЛИК – ЭНГ КАТТА БОЙЛИК

Ҳозирги кунда дунёда юз бераётган геосиёсий зиддиятлар, этник низолар ва диний қарама-қаршиликлар кўплаб мамлакатларни жиддий синовларга рўбарў қилмоқда. Айрим ҳудудларда миллатлараро келишмовчиликлар ижтимоий барқарорликка путур етказиб, иқтисодий тараққиётга салбий таъсир кўрсатяпти. Ана шундай мураккаб шароитда Ўзбекистонда турли миллат ва элат вакилларининг ўзаро ҳурмат, ишонч ва ҳамжиҳатлик асосида ҳаёт кечираётгани мамлакатимизнинг энг муҳим ютуқларидан бири сифатида намоён бўлмоқда.

Мулоҳаза

Кўп миллатли жамиятни бошқариш ҳар қандай давлатдан юксак масъулият талаб қилади. Бу борада юртимизда шаклланган тажриба фақат ҳуқуқий меъёрлар билан эмас, балки халқимизга хос бағрикенглик, меҳр-оқибат ва инсонпарварлик қадриятлари билан ҳам мустаҳкамланган. Асрлар давомида турли маданият ва анъаналар чорраҳасида жойлашган Ўзбекистонда турли миллат вакиллари бир-бирининг урф-одатларини ҳурмат қилиб, ягона Ватан манфаатлари йўлида ҳамжиҳатликда яшаш маданиятини шакллантирган.

Бугун мамлакатимизда 130 дан ортиқ миллат ва элат вакиллари истиқомат қилади. Улар иқтисодиёт, саноат, қишлоқ хўжалиги, таълим, илм-фан, тиббиёт, маданият ва давлат бошқаруви каби соҳаларда самарали фаолият юритмоқда. Барча учун муносиб меҳнат қилиш, сифатли таълим олиш, тадбиркорлик билан шуғулланиш, миллий маданият ва тилини ривожлантириш бўйича зарур ҳуқуқий ҳамда амалий имкониятлар яратилган.

Янги Ўзбекистон тараққиёт стратегиясидаги инсон қадрини улуғлаш тамойилининг энг муҳим жиҳати давлат ҳар бир фуқаронинг миллати, тили ёки диний эътиқодидан қатъи назар, унинг ҳуқуқ ва эркинликларини кафолатлашни ўз зиммасига олганидир. Конституциямизда барча фуқароларнинг тенглиги мустаҳкамлангани мазкур сиёсатнинг ҳуқуқий пойдеворини ташкил этади.

Миллатлараро тотувлик фақатгина қонунлар билан таъминланмайди. У кундалик ҳаётдаги ўзаро ҳурмат, бағрикенглик, умумий мақсад ва юксак фуқаролик маданияти орқали қарор топади. Бугун маҳаллаларда, меҳнат жамоаларида, таълим муассасаларида турли миллат вакилларининг елкама-елка фаолият юритиши жамиятимизда шаклланган ўзаро ишонч муҳитининг амалий ифодасидир.

Шу боис мамлакатимизда миллий маданий марказларнинг фаолияти янада қўллаб-қувватланмоқда. Чунки бундай марказларнинг халқлар ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлаш, миллий анъаналарни асраб-авайлаш, ёш авлодни бағрикенглик руҳида тарбиялашдаги ҳиссаси салмоқли. Турли халқларнинг миллий байрамлари, маданий фестивалларда ижодий тадбирлар нафақат миллий ўзликни сақлашга, балки жамиятда бирдамлик руҳини кучайтиришга ҳам хизмат қилмоқда.

Айниқса, ёшлар тарбияси бу борада устувор аҳамият касб этади. Ёш авлод қалбига миллатидан қатъи назар, инсонни қадрлаш, турли маданиятларга ҳурмат билан муносабатда бўлиш, Ватан тақдири учун масъулият ҳиссини сингдириш бугунги куннинг муҳим вазифаси. Чунки миллатлараро тотувлик, аввало, инсон онгида шаклланадиган маънавий қадриятдир.

Таъкидлаш лозимки, мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг кўламли иқтисодий ва ижтимоий ислоҳотлар жамиятда тенг имкониятлар яратишга хизмат қиляпти. Инвестициялар жалб этиш, янги иш ўринлари ташкил қилиш, таълим ва соғлиқни сақлаш тизимини такомиллаштириш каби чора-тадбирлар ҳар бир фуқаронинг ҳаёт сифати яхшиланишига қаратилган. Бу эса, ўз навбатида, ижтимоий барқарорликни мустаҳкамлайди.

Барчамизга яхши аёнки, глобал ахборот майдонида турли ёт ғоялар, миллатчилик ва муросасизликни тарғиб қилувчи кучлар ҳам мавжуд. Бундай шароитда жамиятда соғлом фикр, танқидий тафаккур ва фуқаролик бирдамлигини кучайтириш ҳар қачонгидан ҳам муҳим аҳамият касб этмоқда. Миллатлараро тотувликни асраш маълум давлат органининг эмас, балки ҳар бир фуқаронинг ҳам масъулиятидир.

Шу юртнинг фуқароси, қолаверса, Сенат аъзоси сифатида айтаманки, мамлакатимизда қарор топган тинчлик ва барқарорлик муҳитини асраб-авайлаш, миллатлараро ҳамжиҳатликни янада мустаҳкамлаш барчамизнинг умумий бурчимиз. Зеро, жамиятда ўзаро ишонч ва ҳамкорлик ҳукм сурган тақдирдагина ислоҳотлар самарали кечади, иқтисодиёт ривожланади, халқ фаровонлиги юксалади.

Ўзбекистоннинг энг катта бойлиги унинг табиий ресурслари ёки географик жойлашувида эмас. Энг катта бойлик, бу — турли миллат ва элат вакилларининг ягона мақсад йўлида бирлашиб, тинч, аҳил ҳаёт кечираётганидир. Демак, ана шу бебаҳо қадриятни асраш ва келажак авлодга етказиш барчамизнинг муқаддас вазифамиз бўлиб қолаверади.

Орал АТАНИЯЗОВА,
Олий Мажлис Сенатининг Фан, таълим ва соғлиқни сақлаш масалалари қўмитаси раиси ўринбосари.

ХАЛҚАРО ҲАМКОРЛИКНИ МУСТАҲКАМЛОВЧИ ҚОНУНЛАР МУҲОКАМАСИ

1 Шунингдек, “Қозоғистон Республикаси, Қирғиз Республикаси, Тожикистон Республикаси, Туркманистон, Ўзбекистон Республикаси билан Хитой Халқ Республикаси ўртасида абадий яхши қўшничилик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги Шартномани (Остона, 2025 йил 17 июнь) ратификация қилиш ҳақида”ги қонун Марказий Осиё давлатлари ва Хитой ўртасидаги стратегик шерикликни янада мустаҳкамлаш, минтақада тинчлик, хавфсизлик ва ўзаро ишончни кучайтиришга кенг йўл очади.

Қўмита мажлисида “Ўзбекистон Республикаси билан Покистон Ислом Республикаси ўртасида маҳкумларни топшириш тўғрисидаги Битимни (Исломобод, 2026 йил 5 февраль) ратификация қилиш ҳақида”ги қонун ҳам кўриб чиқилди.

Қайд этилганидек, мазкур Битим хорижий давлатда озодликдан маҳрум этилган фуқароларга жазони ўз мамлакати ҳудудида ўташ имкониятини яратади. Бу эса маҳкумларнинг оила аъзолари билан алоқаларини сақлаб қолиш, уларнинг ижтимоий мослашуви ва қайта ижтимоийлашувига кўмаклашади.

Мажлисда “Шанхай ҳамкорлик ташкилотига аъзо давлатлар ўртасида Шанхай ҳамкорлик ташкилотининг Гиёҳвандликка қарши курашиш маркази тўғрисидаги Битимни (Тяньцзинь, 2025 йил 1 сентябрь) ратификация қилиш ҳақида”ги қонун ҳам муҳокамага тортилди.

Жараёнда сенаторлар мазкур қонунларнинг қабул қилиниши Ўзбекистоннинг хорижий давлатлар ва халқаро ташкилотлар билан ўзаро манфаатли ҳамкорлигини янада мустаҳкамлаб, минтақада тинчлик ва барқарорликни таъминлаш, “яшил” иқтисодиётни ривожлантириш, инвестицияларни жалб этиш, суд-ҳуқуқ соҳасидаги халқаро ҳамкорликни кенгайтириш ҳамда трансмиллий жиноятчилик ва гиёҳвандликка қарши курашиш механизмларини такомиллаштиришда муҳим ҳуқуқий асос вазифасини ўташини қайд этди.

Муҳокама якунида қўмитанинг тегишли қарорлари қабул қилинди.

«Халқ сўзи».

МУРОЖААТЛАР БИЛАН ИШЛАШДА ҚАШҚАДАРЁ ТАЖРИБАСИ

1 Шунингдек, Сенатга Қашқадарё вилояти аҳолисидан келиб тушган мурожаатлар таҳлили асосида вилоят Халқ қабулхонасида сайёр қабул ўтказилди. Унда 48 нафар фуқаронинг мурожаати кўриб чиқилди. 7 та мурожаат жойида ижобий ҳал қилинди, яна 9 нафар фуқарога ҳуқуқий маслаҳат берилиб, мурожаатлари қаноатлантирилди.

Жумладан, Касби туманидаги Талишбе маҳалласида яшовчи фуқарога ишга жойлашиш учун йўлланма берилди. Қарши шаҳрининг Арабхона маҳалласида истиқомат қилувчи фуқарога эса ҳайдовчилик гувоҳномасини олиш учун зарур тўловларни қоплаб бериш бўйича амалий ёрдам кўрсатиш белгиланди.

Ўрганиш якунида фуқаролар мурожаатлари билан ишлаш самарадорлигини янада ошириш, суд қарорлари ижросини таъминлаш ҳамда коррупцияга қарши курашиш бўйича мавжуд амалиётни кучайтиришга қаратилган тавсия ва таклифлар ишлаб чиқилди.

«Халқ сўзи».

ҲУҚУҚИЙ НОРМАЛАРДА ИНСОН МАНФААТЛАРИ КАФОЛАТИ

Ёш авлодни миллий қадриятлар руҳида тарбиялаш — устувор мақсад

1 **“Миллий тикланиш” демократик партияси фракцияси** йиғилишида мактабгача ва мактаб таълими вазирининг “Таълим ташкилотларида ёшларни миллий қадриятлар ва ватанпарварлик руҳида тарбиялашга йўналтирилган Миллий тарбия моделини ишлаб чиқиш борасида амалга оширилаётган ишлар тўғрисида” парламент сўровига жавоби муҳокама қилинди.

Фракция аъзоси Васила Файзиеванинг айтишича, тақдим этилган жавобда кейинги йилларда мамлакатимизда ёш авлодни миллий қадриятларга ҳурмат руҳида тарбиялаш, узлуксиз таълим тизимида ягона ғоявий тарбияни шакллантириш, ёшларнинг интеллектуал салоҳияти, онгу тафаккури ва дунёқарашини кенгайтириш, ватанпарварлик, халққа муҳаббат ва садоқат фазилатларини ривожлантириш борасида тизимли ишлар амалга оширилаётгани баён қилинган.

Хусусан, 2025/2026 ўқув йилидан бошлаб мамлакатдаги барча таълим ташкилотларида “Келажак соати” машғулотлари йўлга қўйилган. Мазкур лойиҳа 11,8 млн. нафардан ортиқ ўқувчи ва талабаларни қамраб олган бўлиб, машғулотлар 389 минг нафар педагог томонидан олиб борилмоқда. Дарсларни юқори сифатда ташкил этиш мақсадида юзлаб сценарийлар, видеодарслар ва методик материаллар тайёрланиб, рақамли платформа орқали барча таълим муассасаларига етказилмоқда.

Вазир жавобида яна бир муҳим жиҳатга алоҳида эътибор қаратилгани таъкидланди. Жумладан, мамлакатимизда амалга оширилаётган тарбия сиёсати янги босқичга кўтарилиб, илк бор Ўзбекистоннинг Миллий тарбия модели ишлаб чиқилаётгани қайд этилган. Унинг доирасида ёшларда миллий ўзликни англаш, аждодлар меросига ҳурмат, миллий ғурур, ватанпарварлик, фаол фуқаролик, қонунга ҳурмат, танқидий фикрлаш, медиасаводхонлик ва ахборот хавфсизлиги бўйича барқарор компетенцияларни шакллантириш устувор вазифалардан бири этиб белгиланган.

Муҳокама чоғида фракция аъзолари соҳада амалга оширилаётган кенг кўламли ислоҳотлар Янги Ўзбекистон тараққиётининг маънавий пойдеворини мустаҳкамлаш, замонавий билим ва юксак фуқаролик масъулиятига эга авлодни тарбиялаш, мамлакатнинг интеллектуал ва маънавий салоҳиятини янада юксалтиришга хизмат қилишини таъкидлаб, бу бўйича ўз фикр-мулоҳазаларини билдириб ўтди.

Ер участкаларига бўлган ҳуқуқлар тизимлаштирилмоқда

Ўзбекистон “Адолат” социал-демократик партияси фракцияси йиғилишида “Ўзбекистон Республикасида чет эл фуқароларининг ва юридик шахсларининг, фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг, чет эл инвестициялари иштирокидаги корхоналарнинг ер участкаларига бўлган ҳуқуқлари тизимлаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги қонун лойиҳаси муҳокама қилинди.

Таъкидланганидек, кейинги йилларда мамлакатимизда ер муносабатларини замонавий талаблар асосида тартибга солиш, ер ресурсларидан самарали ва оқилона фойдаланиш, уларни ажратиш жараёнларида очиқлик ва рақамли механизмларни кенг жорий этиш бўйича ислоҳотлар изчил амалга оширилмоқда. Мазкур қонун лойиҳаси ана шу ислоҳотларнинг мантиқий давоми бўлиб, ерга оид муносабатларни ҳуқуқий жиҳатдан янада аниқ ва тизимли тартибга солишга хизмат қилади.

Қонун лойиҳасида чет эл фуқаролари, хорижий юридик шахслар, фуқаролиги бўлмаган шахслар ҳамда чет эл инвестициялари иштирокидаги корхоналарнинг ер участкаларига бўлган ҳуқуқларини амалга оширишнинг ўзига хос хусусиятларини белгилаш, қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ва мўлжалланмаган ер участкаларини ижарага бериш муносабатларини такомиллаштириш, ер ҳуқуқларини бекор қилиш тартибини янада аниқлашга қаратилган қатор ҳуқуқий нормалар назарда тутилган.

Фракция аъзолари муҳокама жараёнида таклиф этилаётган нормаларнинг амалиётда қўлланилиши, уларнинг ҳуқуқий аниқлиги ҳамда мулкдорлар, ер эгалари, ердан фойдаланувчилар ва ижарачиларнинг қонуний манфаатларини таъминлашдаги аҳамияти юзасидан фикр-мулоҳазаларини билдирди.

Фракция аъзоси Гулнора Абдувоҳидованинг таъкидлашича, қонун лойиҳасининг қабул қилиниши ер муносабатларини янада тизимлаштириш, ҳуқуқий аниқликни таъминлаш, ижара муносабатларини такомиллаштириш ҳамда ер эгалари, ердан фойдаланувчилар, ижарачилар ва мулкдорлар ҳуқуқларининг ишончли ҳимояси учун мустаҳкам ҳуқуқий асос яратади.

Муҳокамадан сўнг қонун лойиҳаси фракция аъзолари томонидан қўллаб-қувватланди.

Мунозараларда қандай масалалар кўтарилди?

Ўзбекистон Халқ демократик партияси фракцияси йиғилишида дастлаб ноқонуний қурилишларнинг олдини олиш, фуқароларнинг кўчмас мулк қурилишида маблағларининг йўқотилишига чек қўйиш, самарали назорат механизмларини жорий этиш мақсадида шаҳарсозлик талабларини қўпол равишда бузганлик учун молиявий санкциялар қўллашни назарда тутувчи қонун лойиҳаси кўриб чиқилди.

Муҳокама чоғида депутатлар қурилиш ишлари устидан давлат назорати самарадорлигини ошириш, назорат органлари масъулиятини янада кучайтириш, ҳуқуқий таъсир механизмларининг амалдаги натижадорлигини таҳлил қилиш юзасидан қатор таклиф ва мулоҳазаларни билдирди.

Хусусан, депутат Зокиржон Зоҳидов давлат қурилиш назорати томонидан минглаб ҳуқуқбузарликлар аниқланаётганига қарамасдан, асосий жавобгарлик фақат қурувчилар зиммасига юкланаётганини таъкидлади. У ҳудудларга масъул инспекторлар ўз вақтида назоратни амалга оширмаган тақдирда уларнинг масъулияти қандай баҳоланиши масаласини ўртага ташлади.

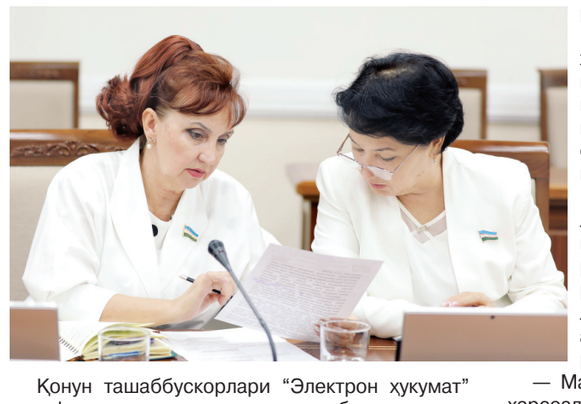
Депутат Анвархон Темиров эса лицензияни берган ваколатли органнинг масъулияти, электрон рухсатномалар бериш жараёнида тадбиркорлар учун бюрократик тўсиқлар юзага келмаслиги ҳамда молиявий санкциялардан тушадиган маблағларни махсус жамғармаларга йўналтиришнинг ҳуқуқий асослари юзасидан саволлар берди.

Қонун ташаббускорлари кўтарилган саволларга атрофлича тушунтириш берди.

Муҳокамада сўз олган фракция аъзоси Шарофиддин Назаров молиявий санкциялар жорий этилиши етарли даражада асосланмаганини айтди. Унинг фикрича, санкциялар давлат органлари харажатларини қоплаш воситаси эмас, балки ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишга хизмат қилиши керак. Шу боис қонун лойиҳасининг тушунтириш хатида мазкур ёндашувнинг ҳуқуқий ва иқтисодий асослари янада аниқ ёритилиши лозимлиги таъкидланди. Қолаверса, бош режаларни ишлаб чиқишга ва уларнинг фаолиятини янада такомиллаштиришга Давлат бюджетидан маблағ ажратилиши, лойиҳадаги айни меъёр давлат молиявий тизимига ҳам мос эмаслиги айтилди.

Фракция аъзолари ҳам ушбу позицияни қўллаб-қувватлади. Қонун лойиҳасининг тушунтириш хатида бундай чораларни қўллашнинг аниқ асослари, кутилаётган натижалари ҳамда уларнинг амалдаги қонунчилик билан уйғунлиги янада тўлиқ ёритилиши зарурлиги таъкидланди.

Йиғилишда миграция соҳасидаги қонунчиликни такомиллаштиришга қаратилган қонун лойиҳаси ҳам муҳокама қилинди. Депутат Сайёра Имомова чет эл фуқаролари ҳақидаги маълумотларни соғлиқни сақлаш, маҳалла ва бошқа идоралар ўртасида ўзаро интеграциялашган ҳолда юритиш имкониятлари билан қизиқди.

Қонун ташаббускорлари “Электрон ҳукумат” платформаси орқали тегишли ахборот тизимлари интеграция қилинганини, аммо масъул ташкилотлар маълумотларни ўз вақтида киритмагани сабабли тизим тўлиқ ишламаётганини таъкидлади. Шу боис мазкур қонун лойиҳаси орқали жавобгарлик кучайтирилиб, ахборот тизимларининг самарали ишлаши таъминланиши кўзда тутилмоқда.

Муҳокама якунида кун тартибидаги барча масалалар бўйича тегишли қарорлар қабул қилинди.

Шаҳарсозлик талабларини бузганлик учун жавобгарлик чоралари кучайтирилмоқда

Ўзбекистон Экологик партияси фракцияси йиғилишида дастлаб, шаҳарсозлик соҳасига оид ҳуқуқбузарликлар учун жавобгарликни кучайтириш ва урбанизация жараёнларининг ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлашга қаратилган қонун лойиҳаси кўриб чиқилди.

Муҳокама чоғида кейинги йилларда мамлакатимизда шаҳарсозлик соҳасини замонавий талаблар асосида ривожлантириш, қурилиш жараёнларининг шаффофлигини таъминлаш, ноқонуний қурилишларнинг олдини олиш ҳамда фуқароларнинг мулкий ҳуқуқларини ишончли ҳимоя қилишга қаратилган ислоҳотлар амалга оширилаётгани таъкидланди.

Шу билан бирга, ноқонуний қурилишларнинг олдини олиш, лойиҳа ҳужжатларидан четга чиқиш ва урбанизация тамойилларига амал қилмаслик ҳолатларига йўл қўймаслик, қурилиш-монтаж ишларида белгиланган тартибларга риоя этилишини таъминлашнинг ҳуқуқий асосларини янада такомиллаштириш долзарб бўлмоқда. Бу борадаги мавжуд муаммолар аҳоли хавфсизлигига, шаҳарларни режали ривожлантиришга, муҳандислик ва ижтимоий инфратузилмаларни такомиллаштиришга таъсир кўрсатмоқда.

Қонун лойиҳаси билан Шаҳарсозлик кодекси ва “Лицензиялаш, рухсат бериш ва хабардор қилиш тартиб-таомиллари тўғрисида”ги Қонунга қатор ўзгартириш ва қўшимчалар киритилмоқда.

Хусусан, соҳада Урбанизация ва уй-жой бозорини барқарор ривожлантириш миллий қўмитасининг шаҳарларни комплекс ривожлантириш, қулай, хавфсиз ва уйғун шаҳар муҳитини шакллантириш соҳасидаги ваколатлари аниқ белгилаб қўйилмоқда.

Шу билан бирга, шаҳарсозлик талабларини қўпол равишда бузганлик, яъни ноқонуний қурилишларни амалга ошириш, шунингдек, қурилиш-монтаж ишларини бош режа, мастер-режа ва қурилиш лойиҳаси талабларини бузган ҳолда амалга оширганлик учун жавобгарлик чоралари кучайтириляпти.

— Мазкур қонун лойиҳасининг мақсади шаҳарсозлик соҳасида қонун устуворлигини таъминлаш, ноқонуний қурилишларнинг олдини олиш, қурилиш маданиятини юксалтириш ҳамда аҳоли манфаатларини ишончли ҳимоя қилишга қаратилган, — дейди фракция аъзоси Моҳира Хўжаева.

Муҳокамадан сўнг қонун лойиҳаси фракция аъзолари томонидан қўллаб-қувватланди.

Йиғилишда “Ҳуқуқий ахборотни проактив шаклда етказиш тизими жорий этилиши муносабати билан “Ҳуқуқий ахборотни тарқатиш ва ундан фойдаланишни таъминлаш тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги қонун лойиҳаси ҳам муҳокама қилинди.

Мазкур қонун лойиҳаси аҳолининг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданиятини оширишда инновацион ёндашувларни жорий этиш, аҳолининг турли қатламларига ҳуқуқий маълумотларни манзилли, мақсадли ва проактив тарзда етказишнинг ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлашга қаратилган.

Муҳокама якунида қонун лойиҳаси фракция аъзолари томонидан қўллаб-қувватланди.

«Халқ сўзи».

Эндиликда маҳаллалар бюджетини мустаҳкамлаш мақсадида ҳудуддаги нотурар объектлардан тушган ер ва мулк солиғининг 5 фоизи ҳам маҳалланинг ўзига берилади.

Ватанимиз мустақиллигининг 35 йиллигига

Бугунги кунда Янги Ўзбекистон жаҳон ҳамжамияти билан ҳамкорликда Учинчи Ренессанс пойдеворини яратиш йўлидан қатъият билан бормоқда. Биз бу янги Уйғониш даврини илм-фан, инновациялар, замонавий таълим, жамиятнинг маънавий-интеллектуал ўсиши, бой тарихий меросимизга чуқур ҳурмат ва ҳар бир инсоннинг бунёдкорлик салоҳиятини рўёбга чиқаришга асосланган янги тараққиёт босқичи сифатида кўрамиз.

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти

ИНТЕЛЛЕКТУАЛ ТАРАҚҚИЁТ

жамият равнақининг ҳал қилувчи стратегик кучидир

Президентимиз Шавкат Мирзиёев Ўзбекистонда илк бор ўтказилган Ислом цивилизацияси халқаро форуми иштирокчиларига йўллаган мурожаатида жадал ўзгаришлар ва технологиялар мислсиз суръатларда ривожланаётган ҳозирги даврда айнан илм-маърифат, маънавий ва интеллектуал тараққиёт жамият равнақининг ҳал қилувчи кучи эканини алоҳида таъкидлади. Айниқса, бугунги нотинч ва таҳликали дунёда фақат илм-фан, таълим-тарбия, маданият ҳамда юксак ахлоқий қадриятларгина Ер юзида тинчлик, ўзаро тушуниш, ижтимоий ҳамжиҳатлик ва барқарор ривожланиш учун ишончли пойдевор бўла олиши исбот талаб қилмайдиган ҳақиқат экани кундай равшан бўлиб бормоқда.

Шу боис мамлакатимизда Янги Ўзбекистонни бунёд этишнинг бугунги ҳал қилувчи босқичида илм-фанни ривожлантириш, умуминсоний қадриятларни асраш ва келгуси авлодларга безавол етказиш, ўз ҳаётини мазкур соҳа ривожига бахш этган маърифатпарвар инсонлар, олим ва алломалар бой илмий меросини абадийлаштириш устувор вазифага айланди. Давлатимиз раҳбарининг ташаббуси билан бунёд қилинган Ўзбекистондаги Ислом цивилизацияси маркази, шубҳасиз, ушбу йўналишдаги ишларнинг гултожи бўлди, десак, айни ҳақиқат. Зеро, у ўтмиш билан келажакни, Шарқ билан Ғарбни, қадим анъаналар билан замонавий илмий ютуқларни ўзаро боғлайдиган бамисоли интеллектуал кўприкдир.

Янги тамаддун остонаси

Тарихдан аён, қаердаки илм аҳлига алоҳида эътибор қаратилиб, уларнинг заҳматли меҳнати қадрланса, муносиб шароит яратилса, ўша жойда илм-маърифат, фан ва таълим гуллаб-яшнаб, буюк ўзгаришларга асос бўлган. Бунга бир эмас икки Уйғониш даврига бешик бўлган заминимизда жонли мисоллар жуда кўп. Жаҳондаги энг қадимий илмий масканлар айнан юртимиз ҳудудида бунёд этилгани шундай дейишимизга асос бўла олади.

Дарҳақиқат, заминимизда хоразмшоҳ маъмунийлар сулоласи томонидан илм-маърифатга очилган ирмоқ вақт келиб, темурийлар даврида улкан дарёга айланди. Унинг зилол сувлари темурийлар даврида нафақат Шарқ, балки бутун оламга илм-фан ва маърифат уруғини ёйиб, мўл-кўл ҳосил берди. Яъни “Марказий Осиёда мусулмон ренессанси” дея ном олган биринчи Уйғониш даври IX — XII асрларда осмон қадар бўйлаган бўлса, иккинчиси XIV — XVI асрларда кузатилган. Бугун эса навбатдаги тамаддун — учинчи Ренессанс бўсағасида турибмиз.

Маълумки, Ренессанс инсон эҳтиёжлари, эркинликлари ва ҳуқуқларини таъминлашдан бошланади. Шу маънода, бугун оламшумул ўзгаришларга гувоҳ бўлган қутлуғ заминимизда навбатдаги эврилишларга мустаҳкам пойдевор қўйиляпти: инсон қадри улуғланяпти, ёшларга кенг имкониятлар эшиги очиб берилмоқда. Зотан, давлатимиз раҳбарининг ташаббуси билан амалга оширилаётган шиддатли ислоҳотлар инсон қадрини кўтариш, унинг ҳуқуқ ва манфаатлари ҳимоясини кучайтиришдек эзгу мақсадга йўғрилган. Айни чоғда Президентимизнинг сиёсий иродаси туфайли эркин ва демократик сиёсий муҳит, адолатли жамият, илм-фан ривожи учун қулай шарт-шароит яратилмоқда.

Бу давлатимиз раҳбарининг “Биз ўз олдимизга мамлакатимизда учинчи Ренессанс пойдеворини барпо этишдек улуғ мақсадни қўйган эканмиз, бунинг учун янги Хоразмийлар, Берунийлар, Ибн Синолар, Улуғбеклар, Навоий ва Бобурларни тарбиялаб берадиган муҳит ва шароитларни яратишимиз керак”, деган даъватига ҳамоҳанг олиб борилаётган тизимли янгиланишларнинг амалдаги инъикосидир.

Ўтмишга боқиб холис таҳлил қиладиган бўлсак, мамлакат бошқарувида олиб борилган одил сиёсат, давлатнинг илм-маърифатга кучли эътибори, таълим-тарбия устувор этиб қўйилгани ҳар иккала Уйғониш даврида ҳам энг муҳим жиҳат бўлган. Қолаверса, одамларда илм-фанга ташналик билан бирга, бор-лиқ сирларини очиш ва янги илм яратишга иштиёқ кучли бўлган. Натижада олимларимиз ўзлари сезмаган ҳолда Ренессанс даврининг бунёдкорларига айланган.

Масалага ана шу жиҳатдан ёндашилса, охирги ўн йилликда асрларга татигулик ўзгаришлар рўй берганини алоҳида эътироф этиш жоиз. Бинобарин, Янги Ўзбекистонда амалга оширилаётган тинчлик сиёсатини, барча соҳада олиб борилаётган инқилобий ислоҳотларни, халқаро миқёсдаги дўсту биродарлик муносабатларини, хусусан, илм-фан, таълим йўналишидаги мислсиз инновацион янгиланишлар, олим ва зиёлиларга яратиб берилаётган шарт-шароитлар, ёшлар таълим-тарбияси йўлида бажарилаётган кўламдор ишларни маърифатпарвар Хоразмшоҳ Али ибн Маъмуннинг, адолатпарвар соҳибқирон Амир Темурнинг тутумларига қиёслаш мумкин. Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг давлат раҳбари сифатида асосий сиёсий ислоҳотларининг бош мақсади Ўзбекистонни ривожланган, ҳар томонлама илғор мамлакатга айлантириш бўлиб, жадал ислоҳотлар, илм-маърифат ва инновациялар бунга эришиш йўли сифатида танланган.

Музларни эритган ташаббус

Янги Ўзбекистон солномасига битилаётган тарихий эврилишлар хорижлик олимларнинг диққат эътибори марказида бўлиб турибди. Яқинда АҚШнинг Нью-Йорк штатида яшайдиган олим, биология фанлари доктори, профессор, академик Эфроим Гурман билан суҳбатлашиб, бунга яна бир карра ишонч ҳосил қилдим.

Олим шундай деди: “Президент Шавкат Мирзиёев дунё давлатлари раҳбарлари орасида биринчи бўлиб “Халқимиз келажакда эмас, бугун ҳам яхши яшаши керак” деган улуғ мақсад, эзгу вазифани илгари сурди ва бунинг ечимини ҳам топиб берди. Айниқса, унинг учинчи Ренессанс ғояси ниҳоятда ажойиб. Сабаби, бугунги илму фанга асосланган, дунёни фақатгина илм билан бошқариш мумкин бўлган замонда шундай ғояларгина қудратли куч касб эта олади”.

Кузатаётган бўлсангиз, Ўзбекистонда кейинги йилларда илм-фан, таълим-тарбия соҳасида амалга оширилаётган ислоҳотлар замирида ана шу қатъият, интилиш ўз ифодасини топиб боряпти. Бу учинчи Ренессанс қўёши уйғонаётганидан далолат. Шунинг учун биз, олимлар янги тамаддун узоқ истиқболда эмас, аксинча, бизнинг замонамизда рўй беради, деган қатъий позициядамиз.

Ахир тараққиёт илмга асосланади. Унинг тамал тоши ҳам, мамлакатни қудратли, миллатни буюк қиладиган куч ҳам илм-фан, таълим ва тарбиядир. Шулар ҳақида сўз юритилганда, ёдимга яқин ўтган кунлар тушаверади. Буни ўтмишга тош отишга йўйманг. Негаки, тарихни парда билан тўсиб бўлмайди. Истиқлолга эришилгандан кейинги илк йилларда илм ва илм аҳли “унутилгани” ҳаммамизнинг ёдимизда. Гарчи ўша кезларда матбуотда бу ҳақда бонг урилган, ёзувчилар асарларида “Ипподром”да сигарет сотаётган олим образи пайдо бўлган эса-да, негадир жамият буни “ўтиш даври ҳосилалари” деб билди.

Бозор иқтисодиётига ўтишнинг жабрини узоқ тортдик. Энг ёмони, бир авлод онгига “Ўқиб нима бўлардинг?!” деган мафкура сингиб қолди. Айнан шуниси дахшатли ақида. Зотан, илмга рағбатнинг йўқолиши жамиятда янги бир қатламнинг — диплом учун ўқийдиганларнинг юзага келишига сабаб бўлди. Албатта, бу қисқа бир фурсатнинг берган “мева”лари эди.

Шавкат Мирзиёев давлатимиз раҳбари этиб сайлангач, таълим, илм-фан соҳасидаги муздек эрий бошлади. Юртбошимиз 2016 йил 30 декабрь куни мамлакатнинг етакчи илм-фан намояндалари, академиклар билан учрашувда жамият олдида турган долзарб масалаларни илм-фансиз ечиш қийин эканини таъкидлаб, барча соҳа қаторида илм-фан ривожини ҳам янги босқичга кўтариш вазифасини қўйди. Натижада бамисоли қуриб-қақшаб ётган ерларга обиҳаёт кириб келди. Боиси, жаҳоннинг етакчи институтлари, университетлари, илмий марказлари ва фанлар академиялари билан илмий алоқалар тикланди. Хорижнинг етакчи ўқув ва илмий муассасаларида таълим ва илмий даража олган юртдошларимиз учун мамлакатимизда қулай шарт-шароитлар яратиб бериш, уларни рағбатлантириш юзасидан аниқ кўрилган чора-тадбирлар кутилган самараларни бера бошлади. Бу мамлакатимизда илм-фан ва таълим-тарбия соҳаси давлат сиёсатининг устувор йўналишига айлантирилгани туфайлидир.

> *Давлатимиз етакчиси ҳам ислоҳотлар шиддати йил сайин ортиб бораётган ҳозирги шароитда ҳамма масаланинг ечимини таълимда, илмда кўрмоқда. Негаки, глобал рақобат шароитида мамлакатларнинг устунлиги, аввало, билим, технология ва инсон капитали билан белгиланади. Президентимиз яқинда мамлакат ёшлари билан учрашувда уларга қарата айтганидек, “бугунги кунда давлатлар ҳудуди билан эмас — билими билан, аҳоли сони билан эмас — технологияси билан, табиий бойликлари билан эмас — инсон капитали билан рақобатга киришмоқда. Энди замонавий илм-фан ва тафаккур маҳсули бўлган янги иқтисодиёт — билимлар иқтисодиёти ҳал қилувчи кучга айланиб бормоқда”.*

Албатта, охирги ўн йилликда оилада фарзанд туғилганидан бошлаб, камолот ёшига етгунга қадар уни ҳар томонлама қўллаб-қувватлайдиган, ҳаётда муносиб ўрин топишига хизмат қиладиган яхлит ва узлуксиз тизим яратилди. Мазкур жараёнда инсон капиталига эътиборни янада кучайтириш, бунинг учун барча имкониятни сафарбар қилиш борасида муҳим дастур ва лойиҳалар амалга оширилди. Бунда учинчи Ренессанснинг тўрт таянч устуни дея эътироф этилган боғча тарбиячиси, мактаб муаллими, олийгоҳларнинг профессор-ўқитувчилари ва илмий-ижодий зиёлилар кучига таянилаётгани диққатга сазовор. Энг муҳими, уларнинг ҳурмат-эътиборини ошириш, хусусан, муаллим ва устозларнинг қадри, шаъни ҳамда ғурурини тиклаш, машаққатли, айни пайтда шарафли меҳнатини моддий ва маънавий рағбатлантириш бўйича ишлар янги поғонага кўтарилди.

Юксалиш таълим-тарбиядан бошланади

Таълим тизимидаги, хусусан, олий таълимда бугунги кунда рўй бераётган сифат ўзгаришларини бундан ўн йил олдинги ҳолат билан мутлақо таққослаб бўлмайди. Шу соҳани ичидан яхши билган биз, профессор ва академиклар илмий фаолиятимиз мисолида бунга яққол гувоҳмиз. Давлатимиз раҳбари айтганидек, “Илм ва изланиш бўлмаган жойда ҳеч қандай ривожланиш, юксалиш ва умуман, бирор-бир соҳанинг келажаги бўлмайди”. Бугун мамлакатимизда олий таълим тизими ислоҳ қилиниб, олий ўқув юртларини дунё тан олган илм-маърифат, таълим ва инновация марказига айлантириш борасида олиб борилаётган эзгу ишлар замирида ҳам ана шу ҳаёт ҳақиқати ётибди.

Ўзбекистонда фаолият юритаётган олий таълим муассасалари сони қисқа вақт ичида 215 тага етгани, энг асосийси, уларнинг қарийб 100 таси нодавлат олий ўқув юртлари ҳисобига тўғри келаётгани эътиборга молик жиҳат. Пировардида олий таълим билан қамров даражаси 9 фоиздан 44 фоизга, талабалар сони эса 270 мингдан 1,7 млн. нафарга етди. Шунингдек, хорижий тилларни интенсив ўрганаётган йигит-қизлар сони 3,5 млн.дан ошиш арафасида. Иқтидорли ўқувчи ва талабалар нуфузли фан олимпиадаларида 434 та, ёш спортчилар халқаро мусобақаларда 2 245 та медални қўлга киритди.

Олий таълимдаги янгиланишлар фақат сонда эмас, балки сифатда кузатиляпти. Буни Ўзбекистон Миллий университети ҳамда “Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари институти” миллий тадқиқот университети нуфузли халқаро рейтингларда дунёнинг энг яхши мингта олий таълим муассасаси қаторидан ўрин олгани мисолида кўриш мумкин.

Юртимизда бу борадаги ишлар изчил давом эттирилиб, 2030 йилга қадар камида 5 та олийгоҳни умумий рейтинг бўйича, яна 10 тасини фан йўналишлари кесимида дунёнинг энг яхши 500 та университети қаторига киритиш мақсад қилинган. Шу билан бирга, 100 та олийгоҳ дастурини халқаро аккредитациядан ўтказиш, камида 150 та техникумда халқаро таълим дастурларини жорий қилиш режалаштирилган.

Кўриниб турибдики, сўнгги йилларда олий таълим тизимини ривожлантириш, ёшларнинг сифатли таълим олиши учун имкониятларни кенгайтириш бўйича мисли кўрилмаган ислоҳотлар амалга оширилди. Бу бежиз эмас, албатта. Ҳадиси шарифда шундай дейилади: *“Илм ўрганинглар: илм зулматда қуёш, ваҳшатда ҳамроҳ, ёлғизликда йўлдош, бегона юртда сирдош, оғир дамда раҳбар, душманга қарши қуролдир”*.

Давлатимиз етакчиси ҳам ислоҳотлар шиддати йил сайин ортиб бораётган ҳозирги шароитда ҳамма масаланинг ечимини таълимда, илмда кўрмоқда. Негаки, глобал рақобат шароитида мамлакатларнинг устунлиги, аввало, билим, технология ва инсон капитали билан белгиланади. Президентимиз яқинда мамлакат ёшлари билан учрашувда уларга қарата айтганидек, “бугунги кунда давлатлар ҳудуди билан эмас — билими билан, аҳоли сони билан эмас — технологияси билан, табиий бойликлари билан эмас — инсон капитали билан рақобатга киришмоқда. Энди замонавий илм-фан ва тафаккур маҳсули бўлган янги иқтисодиёт — билимлар иқтисодиёти ҳал қилувчи кучга айланиб бормоқда”.

Шу боис бугун энг катта инвестиция айнан таълим соҳасига тикилмоқда. Буни статистик ҳисоботлар ҳам тасдиқлайди. Миллий статистика қўмитаси маълумотларига кўра, ўзбекистонликлар 2026 йилнинг дастлабки 5 ойида таълим хизматлари учун 18,8 трлн. сўм маблағ сарфлаган. Ушбу кўрсаткич 2025 йилнинг мос давридагига нисбатан 21 фоиз ошган. Таълим хизматлари таркибида олий таълим соҳасидаги хизматлар энг юқори улушга эга бўлиб, жами таълим хизматларининг 44,7 фоизини ташкил этди.

Жадид боболаримиз орзу қилган замон

Президентимиз фаолиятининг дастлабки йиллариданоқ янги Ўзбекистонни бунёд этишни, учинчи Ренессанс пойдеворини яратишни мақсад қилиб қўяркан, одамлар онгу тафаккурини ўзгартириш, ҳаётга қарашларини ислоҳ этиш, миллий ғурурни юксалтириш орқали янги давр кишисини тарбиялашни энг долзарб масалалардан бири сифатида илгари сурмоқда. Бу йўлда қиёси йўқ инқилобий ўзгаришлар амалга оширилиб, қатор қонун, фармон ва қарорлар имзоланди. Уларда маънавий-маърифий ислоҳотларнинг устувор йўналишлари белгилаб берилди.

Ушбу жараёнда таълим тизимини ривожлантириш баробарида, раҳбарларнинг билим ва кўникмаларини ошириш, лавозим курсиларига лаёқатли ва истеъдодли инсонларни саралаб қўйиш чора-тадбирлари кўрилаётгани қувонарли ҳол. Чунки саноатлашган жамият ўз ўрнини билимга асосланган рақамли жамиятга бўшатиб бераётир. Дунёда билимли раҳбарлар ва билими йўқ инсонлар ўртасида янги чизиқ тортиляпти. Шу боис давлатимиз раҳбари томонидан бугун “қумдаги марварид”лар терилиб, ёш, серғайрат ва бунёдкор ҳукумат шакллантирилмоқда. Бунинг учун кадрлар шунчаки танлаб олинмаяпти, аксинча, истеъдодли раҳбар кадрлар шакллантирилмоқда. Негаки, собиқ маъмурий-буйруқбозлик тизимида анъанавий равишда меҳнат жамоаларига раҳбарлик қилишнинг авторитар услуби кенг тарқалган эди. Бозор иқтисодиётига ўтилиши, мамлакатдаги ижтимоий ҳаётни демократлаштириш жараёнлари, бизнес соҳаларининг кенгайтирилиши, хўжалик юритишнинг турли, жумладан, нодавлат шаклларининг вужудга келиши кадрлар салоҳиятини инновацион ўстириш ва раҳбарлик услубини тубдан ўзгартиришни қатъий талаб қилди. Шубҳасиз, бунда ҳам таълим нажоткор куч сифатида ёрдамга келди.

Биз озод ва обод юртнинг бахтиёр фуқароларимиз. Энг катта бахтимиз шуки, жадид боболаримиз, улуғ алломаларимиз орзу қилган замонда яшаяпмиз. Янги Ўзбекистонни бунёд этиш ҳамда учинчи Ренессансга асос солишдек тарихий жараёнга гувоҳ бўляпмиз.

Эндиликда бу оламшумул ўзгаришларнинг кузатувчиси эмас, унинг фаол иштирокчисига айланмоғимиз зарур. Зотан, қўшнилар билан ўрнатилган дўстона муносабатлар, тенг ҳуқуқли халқаро алоқалар, маданият ва маънавият жабҳасидаги эркинликлар, фан, таълим ва илмга берилаётган катта эътибор — булар шунчаки иш эмас. Уни чуқур ҳис этиш, ўзгариш ва янгиланишни янада бойитиш учун ҳамма ўз юрагида инқилоб қилиши лозим. Уйғониш керак! Боғча тарбияланувчилари, мактаб ўқувчиларидан тортиб, катта-кичик мутахассислар, раҳбарлар — барча бирдек янги Ўзбекистон ҳиссидан уйғонишимиз шарт. Мудраб ётмаслигимиз зарур.

Унутмайлик, мудроқлик, ҳафсаласизлик жонажон Ўзбекистонимиз тараққиётига фақат тушов бўлади.

Завқу шавқни, шижоат билан ишлашни янги Ўзбекистон меъморидан ўрганайлик!

Бакридин ЗАРИПОВ,
биология фанлари доктори, профессор, Жаҳон физиологлар жамияти (Стокгольм) академиги, «Дўстлик» ордени соҳиби.

МАДАНИЙ ДИПЛОМАТИЯ – ТАШҚИ СИЁСАТНИНГ ТАЪСИРЧАН ҚУДРАТИ

Ўтган ҳафтада давлатимиз раҳбарига тақдим этилган маданият ва санъат соҳасидаги истиқболли лойиҳаларда миллий маданий меросни асраб-авайлаш, уни илмий асосда ўрганиш ва энг муҳими, дунё жамоатчилигига муносиб тарзда тақдим этиш масалалари устувор ўрин эгаллади.

Хусусан, 2026 йил сентябрь ойида Доҳадаги Ислом санъати музейида ўтказилиши режалаштирилган “Uzbekistan: Heritage in Motion” кўргазмаси ҳамда шу йил ноябрь ойида Миландаги “Prada Foundation”да ташкил этиладиган “Global Antiquity” халқаро археология кўргазмаси Ўзбекистоннинг бой цивилизацион меросини жаҳон илмий ва маданий жамоатчилигига кенг намойиш этади. 2027 йилда эса Венециядаги Палаццо Гримани ва Япониянинг Нара миллий музейида бронза давридан илк Ўрта асрларгача бўлган тарихимизни акс эттирувчи 200 дан ортиқ археологик топилмаларнинг кўргазмаси уюштирилиши режалаштирилган. Миландаги Қироллик саройи (Палаццо Реале)да эса 150 дан зиёд амалий санъат намуналари — сўзана, икат, олтин каштачилик ва заргарлик буюмлари намойиши иштирокчилари ҳайратини оширишига ишонамиз.

Бу Ўзбекистоннинг тарихий мероси дунё музейлари ва илмий марказлари томонидан юксак эътироф этилаётганини англатади. Шу билан бирга, мамлакатимиз ташқи сиёсатининг ажралмас қисмига айланган маданий дипломатия давлатлар ўртасида ўзаро ишонч ва шерикликни мустаҳкамлаш, иқтисодий ҳамкорликни рағбатлантириш, инвестициялар ва туризм оқимини кўпайтириш ҳамда халқлар ўртасидаги гуманитар алоқаларни кенгайтиришда самарали механизм сифатида намоён бўлаётгани ифодасидир.

Президентимиз раҳбарлигида амалга оширилаётган сиёсатнинг яна бир муҳим жиҳати — маданий меросни сақлаш ва унинг замонавий инфратузилмасини шакллантиришга қаратилаётган эътибордир. Пойтахтимизнинг марказида жойлашган Романовлар саройида Давлат санъат музейи филиалининг ташкил этилиши, унда 300 га яқин экспонатлардан иборат доимий экспозиция яратилиши, Мухтор Ашрафий уй-музейининг реставрация қилиниши ва уни замонавий мультимедиа, хавфсизлик ҳамда иқлим назорати тизимлари билан жиҳозлаш ишлари миллий маданий сиёсатнинг узоқ муддатли стратегияга асосланганини кўрсатади.

Маданият соҳасидаги халқаро фаоллик фақат музейлар билан чекланиб қолмаяпти. Жорий йилда Георг Фридрих Гендельнинг “Тамерлано” операси ўзбек миллий ижрочилик анъаналари билан бойитилган ҳолда Дубай операси, Венадаги “Музикферайн”, Санкт-Петербургдаги Мариинский театри ва Версаль саройи Қироллик операси саҳналарида қўйилди. 2027 йил март ойида мазкур асарни Нью-Йоркдаги машҳур “Карнеги-холл”да намойиш этиш режалаштирилгани Ўзбекистон миллий ижрочилик мактабининг халқаро миқёсда тан олинаётганидан далолат беради.

Бу ташаббуслар тасодифий эмас. Кейинги йилларда Ўзбекистоннинг халқаро маданий майдондаги иштироки изчил кенгаймоқда. Венециядаги 61-халқаро санъат биеналесида мамлакатимиз “The Aural Sea” лойиҳаси билан иштирок этмоқда. Лойиҳага ҳозирга қадар 60 мингдан зиёд кишилар ташриф буюрган бўлиб, унга бағишланган материалларнинг халқаро медиа қамрови 145 миллиондан ошган. Бу рақамлар Ўзбекистон маданиятига қизиқиш жаҳон миқёсида ортиб бораётганини яққол намоён этади.

Эътиборли жиҳати шундаки, давлат сиёсати энди маданиятни алоҳида соҳа сифатида эмас, балки иқтисодиёт, туризм, креатив индустриялар ва ташқи сиёсат билан чамбарчас боғлиқ стратегик тармоқ сифатида кўрмоқда. Маданий лойиҳалар миллий операторини ташкил этиш ташаббуси ҳам айнан шу мақсадга хизмат қилади. Йирик халқаро фестиваллар, концертлар ва кўргазмаларни ягона тизим асосида бошқариш мамлакатнинг маданий брендини янада кучайтириш имконини беради.

Дарҳақиқат, Янги Ўзбекистонда маданий дипломатия миллий манфаатларни халқаро майдонда илгари суришнинг муҳим воситасига айланмоқда. Бу борада давлатимиз раҳбари белгилаб берган устувор вазифаларнинг ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлаш, маданий меросни муҳофаза қилиш, креатив индустрияларни ривожлантириш ҳамда халқаро маданий ҳамкорликни кенгайтиришда парламент зиммасига ҳам катта масъулият юклайди.

Олий Мажлис томонидан маданият, маданий мерос, музейлар, креатив иқтисодиёт ва халқаро гуманитар ҳамкорлик соҳасида қабул қилинаётган қонунлар ҳамда амалга оширилаётган парламент назорати мазкур ислоҳотларнинг изчиллиги ва самарадорлигини таъминлашга ҳисса қўшади. Зеро, кучли ҳуқуқий асос ва самарали парламент назорати маданий дипломатия соҳасидаги давлат сиёсатининг муваффақиятини таъминлайдиган муҳим омиллардан биридир.

Шу маънода, маданий дипломатия нафақат мамлакатимизнинг бой тарихи ва миллий қадриятларини жаҳонга танитиш, балки Янги Ўзбекистоннинг халқаро нуфузини мустаҳкамлаш, халқлар ўртасидаги ишонч ва ҳамкорликни кенгайтиришга хизмат қиладиган узоқ муддатли стратегик йўналиш сифатида ўз аҳамиятини янада ошириб бормоқда.

Ойдин АБДУЛЛАЕВА,
Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг Фан, таълим, маданият, спорт ва ёшлар масалалари қўмитаси раиси ўринбосари.

Самарқанд вилоятининг Жомбой туманида жойлашган Мингтепа археологик ёдгорлигида олиб борилаётган тадқиқотлар давомида милодий VIII асрга оид эҳтимолий ҳукмдорлар саройининг меъморий қолдиқлари аниқланди.

Халқ сўзи
www.xs.uz /xalqsuzi.uz @xs_uz
2026 йил 21 июль

ҒОЯДАН САНОАТГАЧА

УНИВЕРСИТЕТ ИЛМИ ҚАЧОН ЗАВОД МАҲСУЛОТИГА АЙЛАНАДИ?

Бугунги кунда мамлакатимиз олий таълим муассасаларида бир ярим миллиондан зиёд талабалар таҳсил олмоқда. Бу улкан салоҳият, дегани. Бироқ у ўз-ўзидан янги технология, янги маҳсулот ва янги иш ўринларига айланмайди. Бунинг учун илм билан ишлаб чиқаришни боғлайдиган махсус “кўприклар” — илмий парклар зарур.

Нуқтаи назар

Дунё иқтисодиётида рақобат фақат хомашё ёки арзон ишчи кучи билан эмас, билим, технология ҳамда инновация ҳисобига олиб борилади. Университет лабораториясида туғилган ғоя прототипга, прототип саноат намунасига, у эса бозордаги маҳсулотга айланиши учун бутун бошли занжир узлуксиз ишлаши керак. Жаҳон тажрибасида бу занжирни айнан илмий парклар бошқаради.

Хўш, Ўзбекистонда бу борада қандай имкониятлар бор ва улардан қандай фойдаланиш лозим?

Бу борада бизда салоҳият етарли, фақат уни тизимли ишга солиш керак, холос. Рақамларга назар ташлайлик. Миллий статистика қўмитаси маълумотига кўра, 2025/2026 ўқув йили бошида юртимиз олий таълим ташкилотларида 1 млн. 535 минг нафар талаба таҳсил олган. Олийгоҳлар сони филиаллари билан бирга 222 тага, хорижий олий ўқув юртлари эса 30 тага етган. Бу кичкина кўрсаткич эмас.

Бундан ташқари, айни йўналишда ҳуқуқий замин ҳам яратилган. Жумладан, “Илм-фан ва илмий фаолият тўғрисида”, “Инновацион фаолият тўғрисида”, “Таълим тўғрисида”ги қонунлар, Президентимизнинг 2019 йил 8 октябрдаги фармони билан тасдиқланган Олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясида фан, таълим ва ишлаб чиқариш интеграцияси устувор вазифа этиб белгиланган.

Аммо тан олиш керак, ҳуқуқий имконият билан амалий натижа ўртасида ҳали институционал бўшлиқ сақланиб қолмоқда. Айрим университетларда ихтирони баҳолаш, лицензия шартларини ишлаб чиқиш, олим ва даргоҳ улушини белгилаш, корхона буюртмасини илмий мавзуга айлантириш бўйича аниқ ички тартиб-қоидалар етишмайди. Натижада истеъдодли олимнинг ишланмаси мақола ёки патент даражасида қолиб, заводга етиб бормайди.

Бу борада мақтанса арзигулик яхши ишларимиз ҳам йўқ эмас. Яъни мамлакатимизда инновацион инфратузилманинг муваффақиятли намуналари шаклланиб улгурган. “IT Park Uzbekistan” бунга ёрқин далил. Расмий маълумотга кўра, 2025 йил июлига келиб бу экотизимда 2 990 дан ортиқ компаниялар фаолият юритган, 44 мингдан зиёд иш ўринлари яратилган, рақамли маҳсулотлар 90 та мамлакатга экспорт қилинган. Имтиёзлар, “бир дарча” хизмати ва кадрлар экотизими бирлашганда қандай тез ўсишга эришиш мумкинлигини шу тажриба кўрсатди.

Яна бир мисол — “Tashkent Pharma Park” фармацевтика кластери учун 190 гектар майдон ажратилган бўлиб, биринчи босқичда маъмурий марказ, тадқиқот маркази, дори воситалари хавфсизлиги лабораторияси, клиник тадқиқотлар маркази ва Фармацевтика техник университетини қамраб олувчи технопарк барпо этилмоқда. Бу — университет, лаборатория, назорат идораси ва ишлаб чиқарувчини бир занжирга бирлаштирган модель.

Бироқ бир ҳақиқатни унутмаслик лозим: илмий парк — бу шунчаки бино ва имтиёзли майдон эмас. Агар паркда фақат ижара таклиф этилсаю университет лабораториялари, олимлар ва талабалар билан мунтазам алоқа бўлмаса, у илмий парк эмас, оддий кўчмас мулк лойиҳаси бўлиб қолади. Паркнинг қиймати деворларида эмас, технологиялар трансферида.

Шу ўринда, “университет — саноат” ҳамкорлигини секинлаштираётган тўртта тизимли муаммони алоҳида айтиб ўтиш жоиз.

Биринчиси, ахборот асимметрияси, яъни корхоналар университетларда қандай лаборатория ва мутахассислар борлигини билмайди, университетлар эса корхоналарнинг технологик муаммоларидан бехабар. Ечим оддий: ҳар йили янгиланадиган “технологик муаммолар банки” ва “университет компетенциялари каталоги”ни ягона рақамли платформада боғлаш масаласи билан боғлиқ.

Иккинчиси, профессионал воситачилар етишмаслиги. Олим ҳар доим ҳам бозор ҳажми, патент ландшафти ва инвестиция таклифини мустақил ишлаб чиқа олмайди.

Учинчиси, молиялаштиришдаги “ўлим водийси”: грантлар тадқиқотга, инвестор эса тайёр маҳсулотга қизиқади, ўртадаги прототип ва саноат синови босқичи эса молиясиз қолади.

Тўртинчиси, натижани баҳолаш тизими: форум ва меморандумлар сони эмас, жорий этилган технология, лицензия даромади ва яратилган иш ўрни асосий мезон бўлиши керак.

Ана шу муаммоларга ечим сифатида Тошкент кимё-технология институти негизида ихтисослаштирилган илмий парк ташкил этиш модели ишлаб чиқилди. Бу умумий йўналишдаги бизнес-инкубатор эмас — кимё, озиқ-овқат, нефть-газ, қурилиш материаллари, биотехнология, фармацевтика ва экологик муҳандисликка ихтисослаштирилган технологик платформа бўлади.

Парк беш контурдан иборат: саноат муаммоларини техник топшириққа айлантирувчи марказ; умумфойдаланишдаги лаборатория ва прототиплаш маркази; технологиялар трансфери ва интеллектуал мулк офиси; стартап ва спин-офф акселератори; саноат докторантураси ва дуал таълим платформаси. “Ўзкимёсаноат” тизими, нефть-газ ва озиқ-овқат корхоналарининг реал буюртмалари парк-нинг асосий “ёқилғиси” бўлади.

Устувор йўналишлар ҳам аниқ: махсус кимёвий реагентлар, сув тозалаш сорбентлари ва мембраналар, саноат катализаторлари, биоажралувчи қадоқлаш материаллари, қурилиш ва маиший кимё, чиқиндилардан иккиламчи маҳсулотлар, энерготежамкор технологиялар. Буларнинг барчаси — бугун четдан валютага сотиб олинаётган маҳсулотлар. Ҳисоб-китобларга кўра, дастлабки йилнинг ўзида камида 30 та верификацияланган саноат муаммоси, 10 та технология паспорти, 3 та лицензия ва 5 та юридик стартап яратиш кўзда тутилган.

2026 — 2030 йилларга мўлжалланган “Йўл харитаси” босқичма-босқич қурилган: ташкилий дизайндан пилот экотизимга, ундан масштаблаш, тармоқ интеграцияси ва барқарор молиявий моделга. 2030 йилга бориб парк даромадининг салмоқли қисмини ташқи буюртмалардан олиши, халқаро аккредитациядан ўтиши режалаштирилган.

Энг муҳим хулоса шуки, кейинги босқичда асосий эътибор янги бинолар қуришга эмас, университет билимларини саноат муаммолари ва бозор имкониятлари билан боғлайдиган профессионал механизмларни шакллантиришга қаратилиши керак. Технологиялар трансфери офиси, умумфойдаланиш лабораториялари, прототипдан саноат намунасигача молиялаштирувчи фондлар, саноат докторантураси ва шаффоф интеллектуал мулк сиёсати — мана шу занжирнинг асосий ҳалқалари.

Айни пайтда бир шартни қатъий таъминлаш зарур: инновация тезлиги ҳеч қачон хавфсизлик ва жамоат манфаатлари ҳисобига оширилмаслиги лозим. Айниқса, кимё, фармацевтика ва озиқ-овқат соҳаларида лаборатория сифат тизими, метрология ва сертификатлаш талаблари лойиҳанинг илк босқичиданоқ ҳисобга олиниши шарт.

Бир ярим миллион талаба, юзлаб лаборатория, ўсиб бораётган саноат — барча бўлаклар жойида. Уларни ягона “ғоядан саноатгача” занжирига бирлаштира олсак, университетларимиз нафақат кадрлар ўчоғи, балки иқтисодиётимизнинг ҳақиқий инновацион двигателига айланади.

Ботир УСМОНОВ,
Тошкент кимё-технология институти ректори, техника фанлари доктори, профессор.

АСАЛАРИ КЎРМАСИН ЗАВОЛ

Табиатнинг бу мўъжизасини асраб-авайлаш кимга боғлиқ?

Яратганнинг том маънода мўъжизаси саналган асалари ва унинг маҳсулотлари шифобахш. Синчиклаб кузатсангиз, бу жониворлар шу қадар заҳмату аҳиллик тимсолики, кўнгилларга завқ улашади. Ва яна асаларичилик билан шуғулланиш инсоннинг ўзига ҳам, оиласига ҳам руҳий қувват бағишлайди. Бу жониворнинг чақибоқ нобуд бўлиши, заҳрининг кишига азоб эмас, балки қувватлантирувчи сифатидаги таъсирида ҳам беқиёс ҳикмат бор. “Камбағалликдан, фарзандларингизни ялқовликдан халос этмоқчимисиз, асаларичига айланинг”, дейди донолар. Нақадар ҳақ гап. Бу жонивор энг сара гуллардан, тоғлару қирлардаги, дарахтлару буталардан нектар йиғади, қалби меҳрга тўла шоир сингари дунёни эзгуликка чулғагиси келади, гўё.

Муаммо ва ечим

Она табиатда табиий мувозанатни сақлаш, экинларни чанглатиш ва шу орқали ҳосилдорликни оширишда асалари оиласининг ўрнини босадиган беминнат кўмакчининг ўзи йўқ. Баъзи олимлар, мабодо, асалари қирилиб кетса, Ер юзида ҳаёт тугайди, деган фикрда. Қайси ёшда бўлмасин, шу соҳага кирган киши кўп ҳам хасталикка учрамаслигини эса “COVID-19” пандемияси даврида асаларичилар орасида хасталик учрамагани мисолида яққол кўрдик.

Мутахассисларнинг эътироф этишича, Вазирлар Маҳкамасининг шу йил 20 апрелдаги “Асалари оиларини жойлаштириш, кўчириш ва улар нобуд бўлишининг олдини олиш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида”ги қарори соҳа ривожига жиддий туртки беради. Чунки ушбу ҳужжатга кўра, ер эгаси ғўза майдонларига кимёвий воситалар ишлатишдан аввал асаларичини “Жониворлар қўним топган қутиларингизни хавфсиз жойга кўчиринг”, дея огоҳлантириши шарт. Шунингдек, қарорда асаларилар нобуд бўлишининг олдини олиш ишларига Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, бошқа тегишли идоралар, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳокимликлари, қолаверса, ташкилий-ҳуқуқий шаклидан қатъи назар, барча ер эгалари, ердан фойдаланувчилар, ижарачилар ва мулкдорлар шахсан масъул эканлиги белгилаб қўйилди.

Ўзбекистон асаларичилари уюшмаси раисининг ўринбосари Наврўз Баракаевнинг айтишича, жойларда мазкур қарор мазмун-моҳиятини тушунтириш ишларига жиддий киришилган. Ўтган ҳафта Фарғона водийсидаги учта вилоятда бундай тадбирлар ўтказилиб, уларда мутасаддилар, таниқли олимлар қатори соҳа билимдонлари, тажрибали асаларичилар ҳам иштирок этишди.

Дарвоқе, юқоридаги ҳужжатда соҳани рақамлаштиришга ҳам алоҳида эътибор берилган. Қишлоқ хўжалиги вазирлиги уч ой муддатда “Agroko‘makchi” мобиль дастурининг “CropAgro” ахборот тизимига интеграция қилиниши ва бу тармоқдан Ўзбекистон асаларичилари уюшмаси мунтазам равишда фойдаланиши учун зарур имкониятлар яратилади.

Хўш, асаларичини огоҳлантириш масаласига нега давлат миқёсида эътибор қаратилмоқда? Нега асалари завол кўрмасин, соҳани ривожлантириш орқали рўзғорингиз тўкин бўлсин, юртимизнинг бу борада ҳам салоҳияти ошсин, деган талаб қўйилмоқда?

Ёдингизда бўлса, бундан роппароса бир йил аввал газетамиз ва унинг ижтимоий тармоқлардаги саҳифаларида “Фермер кимёвий воситаларни мени огоҳлантирмасдан сепгани сабабли пахтазорнинг четига қўйилган асаларилариим ёппасига қирилиб кетди”, мазмунидаги ташвишли хабарлар эълон қилинганди. Аслида эса ғўзани чанглатиб, ҳосилдорликни оширгани боис пахтачилик билан шуғулланаётган кластер асаларичига хизмат учун ҳақ тўлаши керак эди. Ривожланган давлатлар, масалан, АҚШда, Хитойда шундай. Вазирлар Маҳкамасининг 2023 йил 12 июндаги “Асаларичилик тармоғини қўллаб-қувватлаш ва қишлоқ хўжалиги экинларини асалари билан чанглатишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарорида ҳам бу талаб ўз аксини топган. Шунга қарамай жойларда чанглатиш хизмати учун тўлов ўрнига пахтазорга дори пуркалди ва пайкал четига қўйилган уялар асалари ўлигига тўлиб кетди.

— Ёзёвон, Олтиариқ, Қўштепа туманларида минглаб асалари оилалари қирилиб кетди. Масалан, ёзёвонлик Шерзод Мирзамаҳмудов бир кунда 30 уя асаларисидан маҳрум бўлди. Агар ҳар бир оила бир мавсумда 20 килограмм асал беришини, болнинг килосини камида юз минг сўмдан сотиш имкони борлигини эътиборга олсак, кўрилган зарар 60 млн. сўмни ташкил этади. Энди буни вилоят ва республика миқёсида хомчўт қилиб кўраверинг, — дейди фарғоналик мутахассис Шерали Суярқулов. — Яна бир гап: бугун республикамиз бўйича ҳар уя асалари оиласига тўғри келаётган бол миқдори 6 килограммдан ошмайди. Бу жуда кам. Ваҳоланки, асал ишлаб чиқариш ва унинг экспортини ҳозиргига нисбатан камида беш карра ошириш мумкин.

Асаларичилик отакасб бўлган шўрчилик Равшан Убайдуллаев ўтган йил 80 уя асалари оиласидан маҳрум бўлди. Сабаби, у билан ҳамкорлик қилган фермер “катталар”нинг қистови билан далага дори сепган. Зарарни ким тўлайди? Ҳеч ким. Ваҳоланки, Равшаннинг укаси ҳам фермер, у пахтазорида биологик усулни қўллайди, заҳар сепмайди. Чунки асаларичилик касбининг нечоғли машаққатли, айни пайтда савобли эканини яхши билади-да.

Олий Мажлис Сенатининг Аграр, сув хўжалиги масалалари ва экология қўмита раиси Анвар Тўйчиевнинг таъкидлашича, асаларичилик соҳасидаги мавжуд муаммоларнинг ечими соҳа манфаатини ҳимоялайдиган қонуннинг қабул қилинишига ҳам боғлиқ. Бу масала Сенат қўмитаси йиғилишида кўтарилган. Шу боис тегишли вазирлик ва идоралар билан биргаликда ушбу қонун лойиҳаси ишлаб чиқилмоқда. Унда Ўзбекистоннинг Жаҳон савдо ташкилотига аъзо бўлишини назарда тутган ҳолда озиқ-овқат маҳсулотлари хавфсизлиги билан боғлиқ халқаро тажриба, маҳаллий шарт-шароитлар ҳам эътиборга олинади.

Булоқбоши туманида яшовчи тажрибали асаларичи Одилжон Ўринов эса муаммонинг янада ташвишли жиҳатига урғу беради.

— Бу ерда гап фақат асалари оиласининг нобуд бўлаётганида эмас, балки аҳоли ўртасида, айниқса, далада ишлайдиган аёллар орасида саратон касали кўпайиб бораётгани, биз ўзимизни ўзимиз заҳарлаётганимиз ҳақида бормоқда. Асаларилариннг ўлими кўриниб турган ҳолат, одамларнинг зимдан умрини қирқаётган иллатни эса ҳеч ким тан олишни истамаяпти. Асаларичилар уюшмаси ҳақида тўхталадиган бўлсак, бу идоранинг қўли калта, у гоҳ Қишлоқ хўжалиги вазирлиги тизимига ўтади, гоҳ Савдо-саноат палатаси таркибига киритилади. Яқинда эса Озиқ-овқат маҳсулотлари хавфсизлиги қўмитаси ихтиёрига берилди. Аччиқ бўлса-да, айтай, уюшма ўтган йил ҳам, менимча, бу йил ҳам асаларичиларни ҳимоя қила олмайди. Шу боис чанглатиш мавсуми бошланиб кетган бўлса-да, кўпчилик ғўза майдонлари четига асалари оилаларини олиб боришга чўчияпти. Чунки ўтган йилгидек аҳвол такрорланиши мумкин-да, — дейди у.

Абдунаби АЛИҚУЛОВ
(«Халқ сўзи»).

Футбол

ЖАҲОН ЧЕМПИОНАТИ ЯКУНЛАНДИ

АҚШ, Мексика, Канада футбол майдонларида қарийб 40 кун давом этган жаҳон чемпионати ўз якунига етди.

Йигирма учинчи бор ташкил этилган мундиаль тарихда турли рекордлар билан ёдда қоладиган бўлди. Биринчи навбатда, жаҳон биринчилиги илк бор 3 та мамлакатда ўтказилди. Канада биринчи марта мезбонликни қўлга киритган бўлса, АҚШда иккинчи маротаба (дастлабкиси 1994 йил) ҳамда Мексикада учинчи бор (1970 ва 1986 йиллар) турнир муваффақиятли уюштирилди. 2026 йилги шиддатли баҳсларда стадионларга ташриф буюрган мухлислар сони бўйича янги рекорд ўрнатилди.

“Reuters” ахборот портали маълумотига кўра, турнирнинг 104 та учрашувини жами 6 млн. 810 минг 966 нафар томошабин бевосита жонли кузатган. Аввалги рекорд 1994 йилда АҚШда бўлиб ўтган жаҳон чемпионатига тегишли эди. Ўша мундиаль ўйинларига жами 3 млн. 587 минг 538 нафар мухлис келган. Шу тариқа “ЖЧ — 2026” кўрсаткичи аввалги рекорддан қарийб икки баравар юқори бўлди.

Мусобақа иштирокчилари сони эса 48 тага етказилиб, мазкур мундиалда 4 та миллий терма жамоа — Ўзбекистон, Иордания, Кабо-Верде ва Кюрасао давлатлари ўз дебютлари билан мухлисларига чексиз қувонч бағишлади. Хусусан, 34 йиллик орзуларнинг рўёбига сабабчи Ўзбекистон миллий терма жамоаси мундиалдаги “К” гуруҳида дунё футболида ўз ўрнига эга Португалия, Колумбия ва Африка қитъасида шов-шув кўтарган Конго ДР терма жамоаларига қарши куч синашди. Тўғри, натижалар мақтангулик бўлмасада, футболчиларимиз кўрсатган ўйин кучли танқидлардан йироқ эди. Турнирда Жаҳонгир Ўрозов ва Бехруз Каримов каби ёшлар кашф этилди. Ҳозирда уларга хориж клубларидан жиддий таклифлар бор. ФИФА тақдим қилган расмий статистикага кўра, Ўзбекистон миллий терма жамоаси ҳимоячиси Абдуқодир Ҳусанов мундиаль давомида 36,46 км/соат тезлик қайд этди. Ҳимоячи барча футболчилар ўртасида 6-ўринни эгаллаган бўлса, позициядошлари орасида 3-ўринни забт этган.

Турнир финалида Испания терма жамоаси Аргентинани 1:0 ҳисобида мағлуб этиб, жаҳон чемпионлигини қўлга киритди.

Учинчи ўрин учун ўтказилган баҳсда эса Англия терма жамоаси французлар устидан 6:4 ҳисобида ғалаба қозонди.

“Манчестер Сити” яримҳимоячиси Родри 2026 йилги жаҳон чемпионатининг “Энг яхши футболчиси” деб топилди. 30 ёшли футболчига “Олтин тўп” соврини Аргентина устидан қозонилган финал ғалабасидан сўнг топширилди. Шунингдек, Килиан Мбаппе саккиз учрашувда ўнта гол уриб, энг яхши тўпурар сифатида “Олтин бутса”ни қўлга киритди.

Испания терма жамоаси аъзолари жаҳон биринчилигининг бошқа асосий индивидуал мукофотларига ҳам эга чиқди. Дарвозабон Унаи Симон турнирнинг энг яхши посбони сифатида “Олтин қўлқоп” билан тақдирланди. У саккизта учрашувнинг еттитасида ўз дарвозаси дахлсизлигини сақлаб, бутун мусобақа давомида фақат бир марта гол ўтказди. “Барселона” жамоаси ҳимоячиси 19 ёшли Пау Кубарси жаҳон чемпионатининг “Энг яхши ёш футболчиси” дея эътироф этилди.

Энди навбатдаги жаҳон чемпионати 2030 йилда Испания, Португалия ва Марокаш мезбонлигида ўтказилади. Мундиалнинг 100 йиллиги муносабати билан турнирнинг дастлабки учта учрашуви Жанубий Американинг Уругвай, Аргентина ва Парагвай давлатларида ташкил қилиниши режалаштирилган.

Суннатилла ИСЛОМОВ
(«Халқ сўзи»).

Юртимиз ёшлари — «Gothia Cup — 2026» ғолиби

Швециянинг Гётеборг шаҳрида дунёдаги энг йирик ёшлар ва инклюзив футбол мусобақаларидан бири — “Gothia Cup — 2026” халқаро турнири бўлиб ўтди.

1975 йилдан буён анъанавий равишда ўтказиб келинаётган ушбу мусобақада бу гал дунёнинг 78 мамлакатидан 1 956 та жамоа иштирок этди. Ва 124 та майдонда қарийб 4 900 та ўйин бўлиб ўтди.

Турнир доирасида минглаб ўйинчилар турли ёш тоифалари ва йўналишлар бўйича ўзаро баҳс олиб бориб, спорт орқали дўстлик, ўзаро ҳурмат ва инклюзивлик ғояларини кенг тарғиб қилди.

Мусобақада мамлакатимиз шарафини “Special Olympics Uzbekistan” ташкилотининг ўғил болалар ва қизлар жамоалари муносиб ҳимоя қилди. Ўзбекистон делегацияси турнир давомида юқори спорт маҳорати, жамоавий ҳамжиҳатлик ва ғалабага интилишини намоён этди.

Турнир якунларига кўра, юртимизнинг ўғил болалар жамоаси ўз тоифасида барча рақибларини мағлуб этиб, чемпионликни қўлга киритди. Қизлар жамоаси эса финалга қадар муваффақиятли иштирок этиб, мусобақанинг кумуш медали соҳиби бўлди.

«Дунё» АА.
Гётеборг

2026/2027 ўқув йили учун олий таълим муассасалари талабаларига республика бўйича жами 776 та давлат стипендияси ажратилади, шундан 187 таси Президент стипендияси ҳиссасига тўғри келади.

Халқ сўзи
Народное слово

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Кенгаши,
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Кенгаши

Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТОВ

2020 йил 25 мартда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлигида 0001-рақам билан рўйхатга олинган. Нашр индекси — 229. Буюртма Г — 742. 19 551 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Баҳоси келишилган нархда.

Газетамиз ҳақидаги маълумотларни юклаб олиш учун QR-кодини телефонингиз орқали сканер қилинг.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Девонхона 71-259-74-51; котибият 71-259-74-53;
эълонлар 71-259-74-87.

ISSN 2010-8788

Таҳририятга келган қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди.

Газетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жавобгар.

Газета таҳририят компьютер марказида терилди ҳамда оператор М. Бегматов томонидан саҳифаланди.

Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига “Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси масъул. Босмахона телефони: 71-233-11-07.

• МАНЗИЛИМИЗ:
100066,
Тошкент шаҳри,
Ислом Каримов кўчаси, 55-уй.

Навбатчи муҳаррир — Ф. Бозоров.
Мусаҳҳиҳ — С. Исломов.

“Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили: Буюк Турон кўчаси, 41. ЎзА якуни — 01.46 Топширилди — 02.00 1 2 3 4 5 6